

Veronika Honkasalo vas

Kirjallinen kysymys näyttelijöiden tekijänoikeuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Nykyisestä tekijänoikeuslaista puuttuu näyttelijälle oleellisia oikeuksia, kuten teoksen yleisölle välittäminen ja julkinen esittäminen, eli esimerkiksi tv-sarjojen ja elokuvien tv-lähetykset ja elokuvateatteriesitykset. Näyttelijöillä on tekijänoikeuden suoja ainoastaan kappaleenvalmistamiseen, vod-oikeuksiin ja yleisölle levittämiseen. Kuva- ja äänitallenteella esiintyvillä taiteilijoilla on erilaiset oikeudet. Käytännössä tämä näkyy niin, että omalla keholla esiintyminen (kuva ja ääni) on tekijänoikeuksissa huomattavasti suojattu kuin esiintyminen pelkästään omalla äänellä tai soitinta soittaen.

Suomi on näyttelijöiden tekijänoikeuksien heikkoudessa poikkeus, jos verrataan muihin Pohjoismaihin ja Länsi-Eurooppaan. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa kaikkien esittävien taiteilijoiden oikeudet saatettiin tekijöiden oikeuksien tasolle jo 1990-luvulla ja myös Norjassa näyttelijöiden oikeudet vastaavat muiden tekijöiden oikeuksia. Tällä on suuri käytännön merkitys näyttelijöiden elämässä. Esimerkiksi Ruotsissa he voivat elää kuvausten välissä tekijänoikeuskorvauksilla eli tekemällään työllä. Suomessa he joutuvat monesti tukeutumaan työttömyysturvaan.

Tekijänoikeuslakiin ollaan Suomessa parhaillaan tekemässä EU:n tekijänoikeusdirektiivin (DSM) velvoittamat muutokset. On tärkeää, että näyttelijöiltä puuttuvat tekijänoikeudet lisätään tekijänoikeuslakiin direktiivin implementoinnin yhteydessä. Muuten näyttelijät eivät hyödy tekijänoikeusdirektiivin tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asemaa vahvistavista artikloista.

On oikeudenmukaista, että suomalaisten näyttelijöiden tekijänoikeudet saadaan pohjoismaiselle ja länsieurooppalaiselle tasolle ja että näyttelijöillä on mahdollisuus saada toimeentulo omasta työstä myös tekijänoikeuksien kautta. Tämä tukee myös tekijänoikeuslain uudistamisen yleistä tavoitetta siitä, että tekijöillä on oltava oikeus elää tekemällään työllä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Voidaanko näyttelijöiden tekijänoikeuksien parantaminen saada osaksi tekijänoikeuslain muutosta, kun lakiin tehdään EU:n tekijänoikeusdirektiivin (DSM) velvoittamat muutokset?

Kirjallinen kysymys KK 228/2021 vp

Helsingissä 14.4.2021

Veronika Honkasalo vas